

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ТОНАЛЬНИХ ВІДНОШЕНЬ В ЗОБРАЖЕННІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ПЛЕНЕРУ

МІХОВА Т.В., БАШКАТОВ П.П., ЯКОВЕНКО Н.І.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м.Одеса, Україна

В основі художньої підготовки майбутніх архітекторів лежить набуття знань та умінь щодо зображення архітектури та архітектурного середовища. Більшість тем з дисципліни «Рисунок», починаючи з першого курсу та у період художньо-ознайомчої практики на другому курсі, виконуються в умовах пленеру та передбачають формування базових знань, умінь, та навичок про загальні принципи роботи над рисунком та послідовністю його виконання; графічно грамотно зображати на площині оточуючі об'єкти; освоєння прийомів у передачі предметного середовища. Тож уважне вивчення природи та оточуючого середовища сприяє, в свою чергу розумінню законів та закономірностей лінійної та повітряної перспективи, впливу освітлення та стану природніх умов на передачу об'ємно-пластичних особливостей архітектурних форм.

Розуміння основ та закономірностей лінійної побудови робить роботи об'ємними та просторовими, але крім лінійної перспективи, виразність рисунка ще залежить від уміння передавати повітряну перспективу за допомогою тональних відношень. Цей етап досить відповідальний, тоді як саме на цій стадії створюється тривимірна форма оточуючих об'єктів на площині аркуша паперу. Архітектура займає головну роль в композиції, що означає необхідність приділення особливої уваги як побудові, так і передачі стану комплексу архітектурних об'єктів при різних погодних і світлових умовах.

Тональні відношення встановлюються методом зорового порівняння елементів світла та тіні, переднього плану та дальнього, а також визначенням контрастів та нюансів усього просторового середовища. Тож в роботі на архітектурному пленері найбільш ефективним можна вважати підхід, при якому початком є виявлення самого світлого і самого темного місця в композиції.

Спочатку встановлюються порівняння:

- освітлених частин будівель до затемнених (власних тіней та падаючих); - насиченості між переднім і заднім планом усієї зображуваної архітектурної композиції; - освітленими частинами будівель та тротуаром та небом;

Надалі встановлюються відношення усередині другорядних елементів (деталей) підпорядкованих більш значущим.

Так, спочатку необхідно порівняти та визначити великі об'єми власних тіней та на інших будівлях. Уважно простежити, на які площини промені світла падають прямо, на які під кутом. Надалі, утримуючи увагу на великих відношеннях звернути увагу на півтіні та менші деталі. Окремі деталі мають бути пророблені у контексті більш значущих.

Закладання основних тональних відносин грає в цьому процесі чільну роль, оскільки саме тональні плями, їх пропорції в листі навіть без деталювання дозволяють створити простір.

Тональні плями виступають також основним прийомом виявлення акцентно-домінантної структури в просторі архітектурного середовища. Об'єкти, на які необхідно звернути увагу глядача в зв'язку з їх композиційним, функціональним і художнім значенням підкреслюються за рахунок зображення світла і тіні.

Слід зазначити, що, передній план має більш контрастні відношення між світлом та тінню. Віддалені плани навпаки, контраст зменшується, та сила тону слабшає. Падаючі та власні тіні менш затемнені в порівнянні з переднім планом. А світлі фасади будівель (під прямими променями світла) злегка заштриховуються, вказуючи на значну відстань та товщу повітря.

У зображенні екстер'єру основними композиційними і тональними відносинами є тональна різниця між небом і архітектурними об'єктами. Визначення відносини між тим, що є світліше і що темніше дозволяє створити крайової контраст між об'єктом і фоном, в даному випадку небом. Деталізації приділяється особлива роль в прагненні найбільш конкретно передати гру світла і тіні на передньому плані. Таке опрацювання дозволяє істотно пожвавити композицію, надати навіть статичному зображенню якусь емоційність і динамічність.

Таким чином, приділяючи увагу проробці тональних відношень у період виконання завдань саме в умовах пленеру, архітектурний рисунок стає одним з ключових елементів формування та вдосконалення професійного мислення майбутнього архітектора. Рисуючи з натури, архітектор вчиться відчувати і використовувати широкий діапазон пластичних і виразних засобів, оцінювати просторові рішення і пропорції будівель, вивчати та аналізувати взаємозв'язок архітектури з навколишнім середовищем.

Література:

1. Ли Н.Г. Основы учебного академического рисунка/Н.Г.Ли. – М.: ЭКСМО-ПРЕСС, 2004. – 480 с.: ил.

2. Тихонов С.В. Рисунок: учеб. пособие для вузов/ С.В.Тихонов, В.Г.Демьянов, В.Б.Подрезков. – М.: Стройиздат, 1995. – 312с.